

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in 1/2, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še 1/2 gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Slaveni in Nemci.

(Koniec.)

V našem cesarstvu je vse vkup 36 milijonov prebivancev, med njimi Slavenov 18 milijonov, Nemcev le 6 milijonov, nas je zato v naši državi toliko, kolikor vseh drugih narodov vkup, namreč: Nemcov, Magjarov, Italijanov, Valahov in tako dalje; nas je v našem cesarstvu trikrat toliko kakor Nemcov — kako je mogoče s dobro vestjo tverdit, da je naše cesarstvo nemško? Kaj pomaga, da nemške družbe in pojedini ljudi siloma prisiliti hočejo, da mora — in pač mora biti nemško? Ako bi tak človek ali taka silna družba, kakor je tista nemška v Lipsku, stopila k naši Dravi in ukazala: Drava mora, pač mora nazaj v breg teči, nič bi ne pomagalo, ker je nenaravno, ravno tako to nič ne izdaja, ako hočejo siloj prisiliti, da naše cesarstvo mora nemško biti, ako ravno ni.

Slovenci smo bili pri Nemcih že čez tavižent let, vse so storili v tem dolgem času, kar je le mogoče bilo, ponemčiti nas, smo imeli veči del nemško in ponemčano gospodo, nemške pisarnice, nemške učilnice, kdor koli izmed nas je hotel k čemu priti, je moral nemško znati, slovenščina se je pak zanemarala in zatirala; Slovenci so sami le za ptujem silili, kar je bilo slovenskega pa zametovali in svojega jezika se sramovali. In sadaj, gledaj! vse je bilo zastoj, mi smo še Slovenci. Ako se v tavižent letih nismo ponemčili, se to sdaj na enkrat, kakor bi pihnil, še manje dognati dá; ako se to popred ni zgodilo, ko nismo za slovenstvo nič marali, sadaj je to popolnoma nemogoč, ko se je taka goreča ljubezen do našega naroda vnela, kakor svet še ni vidil.

S jedno besedo: Naše cesarstvo nikoli ni nemško in tudi ne bode! Prav po pravici je 18 milijonovkrat slovensko in 6 milijonovkrat nemško.

Protinaravnih in nemogočih stvari naj naši nemški sosedi od nas ne tirjajo, tudi ne krivičnih in nam škodljivih: v krivičnih s Nemci potegniti ne smemo, ker smo pošteni, v rečih nam škodljivih nočemo, ker smo pametni, po protinaravnih poganjati se pa nimamo časa in ne utegnimo.

To smo morali Slovenci odkritoserčno povedati, pa mi nismo to povedali, da bi koga s tem dražili, žalili, prepir in nepokoj delali, temoč jedino zato, da se ve, kdo ima prav kdo krivico, kdo želi pravo slogo (Eintracht) med narodi in kdo jo podkopa.

Naj svoje domače stvari vsaki narod sam oskerbi, jeden se čez drugega ne povzdiguje; jeden v drugega opravila se ne meša — to je jedino sredstvo, jedini pripomoček, da se razdraženi in nevoljni narodi pomirijo med seboj. Prazno hvastanje v nemških časopisih in vetrene besede ne bodo potolažile in vmirile naroda, kateri se mora vedno za svoje naj imenitnejši in svetejši pravice braniti. Kakor hitro bodemo imeli v svojej deželi vse pravice, kakor drugi narodi, bodemo veseli, zadovoljni in mirni; kakor hitro se Nemci spametujejo in pravično se proti nam zadržajo, bode med nami prijateljstvo in sloga. Mi zato od njih in vsakega drugega naroda neobhodno terjamo samo jedno jedino reč:

Ne upljetajte se v naše slavenske stvari!

Nemci morajo si to misel iz glave izbiti, da bi nam gospodovali; mi imamo presvetlega cesarja in ustavno vlado, mi ne potrebujemo še celega naroda za gospodovanje, — oni morajo spoznati, da je naš narod svoboden in vsakemu drugemu raven; da imamo vse ustavne pravice, kakor oni; da moremo, kakor hočemo v učilišča in v pisarnice upeljati naš materinski jezik; — oni morajo henjati naše domorodce po babje obrekovati, jih černiti in preganjati; domorodec vsakega naroda je časti vreden, pred vsimi pak slavenski, ker se za svoj narod ne trudi zavoljo kakega dobička, temoč iz čiste ljubezni do naroda; — oni morajo henjati, v svojih časopisih slavenski narod žaliti, dražiti, od nas krivično ali neotesano pisariti, to slogo, jedinstvo in prijateljstvo ne podpira, temoč le podira; narodi morajo jeden od drugega govoriti in pisati s nekakovim strahopočitanjem (Scheue) pametno in pristojno, to se očakuje po pravici od vsih móž, kateri se med izobražene štejejo in pravijo, da imajo „deutsche Bildung“; le samo neotesanemu ljudstvu višjih in nižjih stanov pripustimo na sosedni narod nespodobno rezati in razsajati, kakor nekaki turski paša. Kdor sosedne narode žali, draži in jim pravico krajša, je podpihavec (Wühler), kdor pak pravico brani in priporoča in narode spraviti in pomiriti želi, je domorodec zlahtnega serca, ako ravno bi se vse vrane čez njega derle.

To mi od Nemcov terjamo! Kaj se pa Nemci čez nas pritožijo?

a. Pravijo, da jih sovražimo in zatiramo. — To ni resnica, mi njih ne sovražimo; slogo, prijateljstvo in mir nikdo serčnej ne želi, kakor mi; sovražimo samo krivico, pred katero naš narod branimo. To storiti moramo, sicer bi mi bili sami svoji sovražniki. — V Čedah (Böhmen) so ustanovili, da mora vsaki, kateri kako javno službo imeti želi česko in nemško popolnoma znati. Čez to so Nemci začeli upiti, da jih hočejo Čehovi (Böhmen) zatirati. — Čez to bi se Nemci pritožiti ne imeli, to tako po pravici biti mora, ker tam dva naroda stanujeta, in ker se nobednemu ne smé krivice delati.

b. Nas dolže nekega rusisma, to je govore, da mi pod rusko vlado silimo — To naj nam brez skerbi in brez dokaza verjamejo, da je nam svoboda ljubši, kakor vsaka sila, bodi ruska, bodi frankfurtska. Mi smo svobodomiselni (liberal) pa ne samo proti samim sebi, kakor nekteri, temoč proti vsim narodom.

c. Nas dolže nekega panslavisma, kakor pravijo. — Odkritoserčno povemo: mi ljubimo iskreno vse Slavene, ker smo si bratje po krvi; kri ni voda. To ne bode taka pregreha, dokler še kristijanska vera iz sveta popolnoma ne zibne: Mi še svojih protivnikov ne sovražimo, ne vem čemu bi svoje drage bratje sovražiti imeli? S ptujimi vladami pa nič nimamo opraviti. — V obče od rusisma in panslavisma naj rajši govore in pisarijo taki ljudi, kateri bi radi nekaj od politike sprožili in povedali, pa ne vejo kaj, in kateri mislijo, slogo in jedinstvo med narodi našega cesarstva s tem podpirati, da Slavene dražijo in obrekujejo.

d. Nam zamerijo, da se vse plemena slavenska v naši državi bliže upoznati, se po bratersko združiti in v jeden narod sjediniti hočemo. — Zato zaslužimo mi hvalo; naša država bode le tedaj tverdna stala, ali vsi na-

rodi našega cesarstva v prijateljstvu se združijo; saj Nemci nas radi opominjajo na slogo (Eintracht); ali morebiti oni misle, da bi naše dežele srečnejši bile, ako bi se Slovenci med seboj sovražili? — Mi tega nočemo, mi hočemo kakor bratji se združiti, se v vsih pravičnih rečih med seboj podpirati, po tem bodemo mogočnejši in vse naše cesarstvo močnejši. Nemci našega cesarstva se sjedinjujejo in združujejo s svojimi bratji še zvanaj naše države, zakaj bi se mi ne smeli složiti in zjediniti s svojimi bratji, kateri v našem cesarstvu prebivajo?

e. Zadnič nam za zlo imajo, da od nekake dežele Slovence govorimo. — V tem smo pa popolnoma nedolžni. Naše dežele so se že od naj starejših časov imenovali: Iliria, tudi Slovenia ali Slavonia, regio Slavorum, imeli smo tudi dva kraja imenovana: Windische Mark, to je okolo Marburga in v Istrii; sadaj se naše dežele pa imenujejo po nemško: Königreich Illyrien, po slovensko pa Slovenia ali Iliria. Mi sami od nekake nove dežele nič ne vemo, mi želimo, da bi se dva gubernia naše Ilirie v jeden sjedinila in se še štajerski Slovenci pridružili. To je vse. Naše dežele smo imenovali „Slovenia“, ker so se že od nekaj, že blizo tavižent let tako imenovali, posebno pa zato, ker so nam pod nesrečnim Meternihom ime „Iliria“ vselej v cenzuri izbrisali, nismo mogli drugači kakor pisati in govoriti „Slovenia“. Mi bi iz serca radi s Nemci v prijateljstvu živeli, mi hočemo za naprej imenovati naše dežele, kjer Slovenci prebivamo, ali Slovenia ali Iliria, kakor jim je ljubši, nam je vse jedno, samo da se Slovenci sjedinimo. Tudi ves ta sčostavek je napisan jedino zato, da si Slovenci in Nemci dopovemo, kako se more med nami prijateljstvo in sloga ustanoviti.

Matia Majer.

Politika Madžarov in Polakov v Austrii.

V nekterih sostavkih o politiki avstrijski v „Narodnih novinah“ omeni spisatelj Nebesky tudi postavljenja Madžarov in Polakov. Prav misli, de Austrija še ni prestala nevarne krize, de staro nagnito truplo je bolno in Dunaj je sedež bolezni. Po podobi Lahov de tudi Madžari imajo to politiko, znotrajno, središno moč države manjšati, de bi zamogli svoje namene zastran samostalnosti srečno izpeljati; se vé, de na Ogerskim dela to le tista stranka (Partei), ki se še dozda iz slepote svoje znajti ni mogla. Prevzetija, vroča kri, svojo malo moč precenijoči napuh pelja ta narod do kraj brezdana. Časi prevzetne madžarske politike so proč; ministerstvo v Pešti je njena zadna čast in blesk. Stari greh se nad njimi masuje. Huzarska politika plemstva je na koncu. Slovak, Nemeč, Valah, Serb, Hervat, Lah se postavi v versto. Finis Madjariae t. j. tistih zmišljav, po katerih bi pest priderzniga ljudstva tela biti moč, ki svet stresa. Madžare zamore resiti samo ozka zveza z Austrijo, ki mora imeti za podlago enakopravnost vseh narodov. Samo če se tega vodila deržé, ne poginejo. Vender težko bo stalo, to misel pijanim glavam vtepti; morde le dogodbe to zamorejo. Podobno velja tudi o Polakih. V enim obziru se avstrijskim Polakam nar boljše godi. Poznansko ima sicer zagotovljeno politiško svobodo, ven-

dar zveza njegova z državo, kakor je Pruska, ki se brez dvombe nar bolj priležno kaže, de bi druge nemške dežele vodila, je močno njegovi narodnosti nevarna, zakaj Polaki nemajo orožja, ki samo zamore se nemškemu vtoku braniti. Po naravi so Polaki junaški, hrabri vitezi, Nemci pa se vlečejo, operti na obertništvo in mestjanstvo. Ruski Polak zdihuje pod ruskim jarmom. Galician pak najde v mnogojezični Austrii večji poročstvo ne samo za politiško, temuč tudi za narodno svobodo. To lego bi si imel v prid obrniti, ter se znebiti senjarij o starim Poljskim kraljestvu (?!). — Res de bode to težko delo za žlahtno junaško kri Polakov, zadovoljiti se z to nekoliko nižji politiško ideo. Spomin na svojo nekdanjo slavo in na v nebo vpijočo krivico, ki mu je storjena, gorečnost, bolečina, jeza, strašna razdraženost po toliko nesrečnih kervavih skusbah zadobiti si zopet staro veličino in svobodo, so se v serce Polaka tako globoko vkopale, de mu jih noben, ki po pravici presodi, za zlo jemal ne bode, če jih ravno hvaliti ne more. Velika nesreča potlačuje ta narod in družiga mu ne ostane, kakor možko in terdno prestati do tistih časov, v katerih bodo dnovi veličine in slave za Slavjanstvo napočli.

Na Nemce se vslanjati ter od onod odrešenja pričakovati, je prazni sanj, zakaj polske simpatie pri Nemcih družiga niso kakor premenljiva novinarska moda, gola theoria, ki danas velja, jutur pa že pade; praxis (djanje) je proti Slavjanam! Polakov zvest prijatelj je le svoboden Slavjan, Francoz in zčasoma tudi Italianec. Le tu zamore podporo najti. Mi smo živo prepričani, de bi Polak velikodušno staro krivico pozabiti in zvesto se na Austrio nasloniti imel. To njegovo jedino rešenje, drugih poti nema. Kaj hoče v Galiciji početi? Kmet, uradnik, en del višiga plemstva in Rusin vsi mu zoper stojé, de se ganiti ne more. Silna hrabrenost slavnih vitezov mu odrešenja ne prinese, temuč le moralna moč. Polaki naj se Austrie derže, Čeh in Jugoslavjan, ki ko brata po eni poti hodita, imata eno edino politiško misel, namreč se terdno Austrie poprijeti, zakaj v ohranjenju austrijskiga cesarstva ne vidita samo poročstva svoje narodnosti in njeniga ravnovisja (ravnovage) in evropejskiga miru, temuč tudi seme veličanske države; v kateri bi tudi svojo velikost zadobiti mogli. Ta dva naroda bosta v Austrii dve terdnjavi proti vsakemu poskusu, jo srušiti. Na zadne bi vtegnil tudi tisti kos Nemcov, ki zdaj po Frankfurtu in po raztopljenju v Nemcih hrepeni, spreviditi, de je to tudi v nemških deželah Austrie zlo težavna reč. V ljudstvu, pri mestjanu in kmetu je gotovo malo kopernenja za Frankfurt; v nadvojvodstvu globoko tiči Austrianstvo, in de bi Tirolci se radi z Nemci zlili, ni podoba. Ravno taka je tudi v gornjim Štajerju. Vse to vpitje ne izvira iz notrajne sile, ampak le iz ene stranke. Ako bi se enkrat le Dunaj zavedel, se austrijsko domorodstvo tudi v nemških deželah zbudi, in ljudje, ki zdaj tak hrup ženó, bi se spregledali, in vidili, de je stok Austrie z novo nemško državo težka reč. Politika Frankobrodskaja, ki kos austrijske samostalnosti tirja, je vničenje cesarstva; scasoma pa tudi Nemcov. Zahodni Slavjan po tem bo samo eniga sovražnika imel — Nemca. Od Alp (planin) do sicilianskiga triogelnika prešine serca samo en čut — sovražstvo Nemcov. Škandinavia je uvidila, de se mora proti Nemcam združiti, se že združuje. Francozi bi vtegnili zavezniki Slavjanov biti, nikoli pa Nemcov, ker so si sosedje z nasprotnimi interesi.

Nemško in Austria bi mogla boljji razumeti svoj stan in namen. Sedajno obnašanje obeh vtegne scasoma Austrio in za njo tudi nemško državo pogubiti. (Slav. Centr. Bl.)

Austrijsko Cesarstvo.

Dunaj.

V tretji pripravljajoči seji državnega zbora 12. t. m. je opomnil Prokosti, de bi se za

Slavjane, ki nemškiga ne znajo, mogli zapisniki (protokoli) prestaviti. Profesor Fuster pa meni, de vsi zborniki nemško znati morajo, če noče biti državni zbor zidanje babilonskiga turna. Edinost zbora tirja edinost jezika in ta se najde le v nemškem; in ker Čeh Polaka Polak južniga Slavjana ne razumi i. t. d., tako so oni zmiram tako rekoč zadej za Nemci, in mi smo v večim številu. (Pohvala). Neuwal omeni, de v dozdajnim volitnim redu o znanju nemškiga jezika le besedica ne stoji, de se tedaj ne znajoči zborniki ne smejo ovreči. Govorilo se je potlej še, de bi se ustanovilo za zmiram, ali saj za zdaj, de je znanje nemškiga jezika potrebno. Oba predloga sta imela podpisavce, vendar niso do nobeniga sklepa prišli, temuč so naprej čez provizorni red zbornih opravil se posvetovali.

Pražke novine tako sodijo o predlogu predsednika g. Kudlera: „Kudler je rekel, de mora vsak poslanec jezik znati, v katerim se zbor posvetva. De, ali kateri jezik je ta? Narodi Austrijski imajo enake pravice v slednim oziru, zatorej tudi v oziru jezikovim; noben narod tirjati nemore, de bi drug njegovimu jeziku kako prednost dajal. Ako je nemški jezik pod staro vlado bil jezik uradništva austrijskiga, iz tega še ne sledi, de bi mogel tudi pri gospodarstvu svobode biti jezik austrijskih narodov. To de Dunajčani še zmiram vidijo austrijsko državo z tistim očesam, kakor je na-njo gledala zjedinjena dvorna kancelija. Naj spozna enkrat, de interesi austrijskih narodov niso interesi Dunajski.“

Slovenske dežele.

* 16. t. m. je šel skozi Ljubljano g. Doliak, uradnik pri mestni in deželni sodni gosposki v Gorici, iskreni Slovenec, ki je od Goriške okolice za poslanca k dunajskim zboru izvoljen. —

† V ilirskim listu 15. t. m. se berejo sledeče besede, ki bi jih bil g. Ambrož, krajski poslanec v dunajskim vseučilišju govoril: „Naj nas napak ne razumejo, kakor de bi se od nemških interesov odtergati teli. Mi nepoznamo razdruživnih želja. Močno veselji zavoljo žlahtniga daru svobode, ki so ga oni nam dali, željimo marveč v njih zvezo sprejeti biti. Samo narodnost svojo, jezik svoj bi radi (prosimo!?) imeli zagotovljena.“ Naj reče kdo, kar hoče, mi vendar kolikor še na zvestobo svojih ušes in svojiga spomina deržimo, si pomagati ne moremo, in ne verjame mo, de bi res taka bila. —

Od Soče. Pretečene tedne je močan vihar z strašno povodnjo veliko cesarsko cesto po Pontebi v večih krajih posul in tudi nekatere moste semtertje poderl, tako, de je cesarska pošta iz Koroškiga bila prisilena po zapušeni cesti čez Predil skož Bove in Kovard po Nedižu na Laško se zaviti.

Naši slovenski stanovavci poleg Soče, kateri že leta in leta serčno želijo, de bi se cesta pri Soči čez Predil popravila in za krajši vozilo med primorskim in nemškim izvoljila, so se pri tej lepi priložnosti na primorsko vladarstvo z ponižno prošnjo obrnili, de naj se milni pogled na prisočne okolice nagne in dobro presodi, al bi ne bila ta cesta bolj pripravna za cesarsko pošto in tudi za druge vozove, kakor una posuta po Pontebi.

Posebno, ako se prav pomisli, de Pontebiska cesta — podveržena zimskim snežnim plazim in poletnim derečim potokam — ne le vsako leto tolikanj iztroškov terja, od katerih polovico, mende, bi se dalo na cesti čez Predil prihraniti, ampak tudi popotnikom z smertno nevarnostjo žuga, kar se je pri zadni povodnji očitno dokazalo, ko so ljudje in živina v nesreči žalostno poginili.

Tega bi se pri Soči ne bilo bati; zraven tega bi se našim Cesarju vedno zvestim rojakam bogastvo in tako rekoč vsakdajni kruh povernil, ki jim je bil z cesto čez Pontebo odzvet in nezvestim Laham ponuden. — Pečan.

à. Odza Drave. Nemci se tako široko ústijo, da Slavjanom le od njih izvira vsa učnost in izobraženje. Pak poterpíte prijatelje! ino se ne dajte motiti. Nas, Nemcev naj bližnje sósede posluhните o tej reči, ino nam verimite, cesar smo poróki. Naši golonémščaki še Slovenskih čerk ne poznájo ino ti izučenci si za vso učnost deržé, ako besedo za Nemci zavijajo, nemški tisk pak le za silo beró, ne rečem, da bi le količkaj uméli. Izobraženi pak so vam ti popačenjaki takó, da od svojih učiteljev le nespodobe pobiráje, več ne vedó, gdo da só — Slovenci bérž ne ampak spáke. Takih pomilovanja vrédnih bratov imamo v gornjih Goricah, od Marburga gor proti Koroškemu, za Dravó tude nekoliko za veliko cestó proti Celju. Inde (drugod) povsóde vlada dober Slovenski duh — bratovska složnost, zavzétost (vnetost) za narodnost ino hlepenje po domácih časopisih ino rečéh. Tega bi ne bili tukaj pred célim svétom ovádili, ako bi célemu Slovenstvu ta žalostna pomóta, posebno pri volitvah zlo na kvar ne bila, ino narodnemu duhu krilóti ne zadérževala. Dragi Slovenski bratje! kar vas je od hitre Rabe noter do valittega morja, ravno zdaj-zdaj nam je jedne misli biti, si prijateljski vkup séci, svoj narod kakor svoj rod na skerbi imeti ino — sovražnim šuntarjem zoperstáti.

* Iz prijateljoviga dopisa iz Celovca d. 14. t. m. zve mo, de je tam Nemcam, odkar je slavjanska Praga z bombami, kakor se kaže, samo za slavjanske mesta napravljenimi vstrahovana in odkar je nj. vis. nadvojvoda Joan za Reichsverweserja izvoljen, toliko greben izrasel, de Slavjanam časopisov več skrivaje ne pobirajo, temuč po dnevu v kose tergajo, v glasni dokaz besed g. Majerja: de oni hočejo svobodo le za-sebe in ne za Slovence. Část vam Neumci!

* 9. t. m. so Teržáčani praznovali volitev nj. vis. nadvojvoda Joana za nemškiga opravnika, ter so tudi nemško bandero na gradu raztegnili iz velike zahvalnosti, de so jih Nemei s svojim protestam od sovražnih ladij rešili, akoravno drugi ljudje mislijo, de so štuki, ki so iz Tersta proti sovražniku zejali, tudi nekoliko, če ne vse, izdali. Po Teržáčanih se ravna je tudi kosmopolitiška Gorica pri Soči z velikim hrupam na „Travniku“, lepim tergu, nemško (t. j. černo-rudečo-rumeno) bandero razpela (13. d. t. m.); muzika pa je narodno pesem: „Blagor našimu Cesarju“ začela; kar je bilo za res o pravim času; zakaj ako se pomisli, de Nemci našiga cesarja nemškemu cesarju podvreči mislijo in se clo v furlano-slovenskih mestih nemške znamnja natikvajo, je treba peti in moliti: Gott erhalte i. t. d. Pa naj, če tudi celo lepo goriško mesto v kako černo-rudečo-rumeno plahto zavijete, Gorica vendar nikoli ni nemška, ni, pa ni! —

* Istrijski poslanci za državni dunajski zbor Fachinetti, Madoniza in Defranceschi so 12. t. m. podpisali protest zoper pridruženje tistih krajev Istrie k nemški novi državi, ki so nekdanj pod beneško vlado spadali. Ali je res ali ne, de so Istriani vedel Lahi, in de tudi mala pest Slavjanov po deželi razstresenih se med Lahi raztopiti hrepeni, to nočemo tukaj pretresati, najjavši se, de nam bode kaki istrijski Slovenec to reč boljje razjasnil in izpričal; temuč stavimo le nasledne verste imenovaniga odpora: Istria želi, de naj vsi vedo, de ona rajši čez vse materialne od Nemcov obljublene dobičke križ stri, kakor pa de bi svojo laško narodnost v nevarnost pripravila; de naj Nemci od Istrijanov tega ne terjajo, kar bi oni nikoli za blagor Istrijanov ne storili; de naj vsi vedó, de je Istria prepričana, de, kakor lahko se ohranjenje jezika in narodnosti obeta in zagotavlja, ravno tako lahko se oboje podkopava in zaduši, ako mala deželica veliki moči nasproti stoji. Dalej rečejo, de tudi tisti del Istrie, ki je že k nemški zvezi prištet bil, se združiti z Nemci ne želi, in de bi bil edini poslanec, ki v Frankobrodu sedi, to okolišino Nem-

cam povedati mogel, ko bi bil po vesti izročeno oblast spolnoval. — Tako govore Italijani, in sramota mora resničnega Slovence obhajati, če pomisli, da samo glave njegoviga naroda tega ne spoznajo, ter molčijo, dokler je govorenja čas, ali pa še clo v tisti „allerinnigster Anschluss“ zaljubeno gledajo. —

Hervaska in slavonska dežela.

Te dni prišlo je v Zagreb od Gradca (v križev. županiji) do 40 kmetov enako oblečenih in oborožanih, ponuditi svojo službo banu, kadar bi domovini protila nevarnost. —

Tudi hinavske mreže, ktere so bili Madžari z znanim tako imenovanim manifestam slavnemu banu našim nastavili, če dalje bolj na dan pridejo. Več ko 100,000 tacih razglasov so bili dali v natis in so jih povsod delili. Tudi na zagrebško županijo je bil prišel cel tovar, pa ona jih je bližni kuharici poslala, da jih sožge. Ali naš slavni ban vkljub madžarskemu vrisku in veselju terdno stoji. —

Vladika cernogorski poslal je bil v Kotor (Dalmacio) razglas, v katerim Kotorane opomne, da se z celo Dalmacio Hervatam pridružijo, ker bi jih drugače za sovražnike svoje držati mogel; če se pa z Hervati zjedinijo de naj prepričani bodo, da jih proti vsakem nepriatelju bratovsko branil bodo. Zavoljo tega je bil v Kotoru zbor deržan, k katerim so prišli poslanci iz vseh bližnjih občin ter so izrekli, da se hočejo z Hervati zjediniti, kakor hitro se od Madžarov emancipirajo. —

U Novim Sadu (Neusatz) gre vse križoma. Madžari bežijo, pa tudi eni naših gledajo se vkloniti, to-de straže družiga iz mesta ne pusté kakor žene in otroke. Madžari in švabi se tresejo; mi pa pojemo in se veselimo, zakaj Serbljin v boju strahu ne pozna in tu imamo tudi šajkaše, s kterimi bodemo, ako Bog da in junaška sreča pomaga, Madžare v njihovo Tunguzijo odpravili. —

Iz Pančeva: Tudi valaški regimenti se vzdigujejo na noge proti madžarskim nasilju.

Ban je 10. t. m. odšel v Varaždin in pride za dva dni zopet v Zagreb. Že so storjene primerne naredbe za vredno dočakanje Hrabovskiga (bolje Grabovskiga) v Požegi. —

9. t. m. je deržavni zbor dokončan.

(Po novinah d. h. sl.)

Česka dežela.

Čehi so večidel iskrene rodoljube za poslance k dunajskemu zboru izvoljili, veselo znamenje, da v resnici v njih velika misel slavjanska potlačena ni, kakor so bili prezgodaj Nemci zavriskali. Izvoljeni so izmed družih: Palacky (na 6 mestih) Dr. Štrobah, Dr. Rieger, Šafarik, Čejka, Havliček (na 5 krajih), Dr. Jonak, Veith, Dr. Brauner, Dr. Tomiček, Hanka, Tyl, Wocel, Dr. Trojan. Gg. Hanka in Šafarik volitev nista prejela. Havlička, vrednika narodnih novin, ki je ne po provizorni postavi zastran natiskanja, temuče po postavah samo za Slavjane dobrih zapert bil, so 11. t. m. zopet iz ječe izpustili. —

Nemcam ni pogodu ta izid volitev na Českim, in oni ga pripisujejo kreposti in zvitosti Čehov. Zvijaja Čehov obstoji v tem, da se bolj na Čeha, kakor na Nemce zanesejo, če so prav ti zvestobo v najem (štant) vzeli (deutsche Treue). Glej Ab. Beil. z. W. Z. 11. Maliserpana, v katerim tudi dalej stoji, da nekteri Čehi bi radi za Frankobrod voljili, pa da bi po svoji zvičajnosti z tem le radi prepire in nereda sejali med Nemci. To nam po naši slabi pameti toliko plača, kakor: če Čehi za Frankobrod ne voljijo, ni prav; če pa voljijo — tudi ni prav. Kaj je tedaj prav? Izginiti iz sveta brez duha in sluha. —

Ogerska dežela.

Na madžarsko ministerstvo prišel je od dunajskiga ministerstva dopis, v katerim se Madžari opomnejo, da naj hitro z Hervati mir napravijo, zakaj ako bi jim vojsko napovedali,

bi tudi avstrijsko ministerstvo ne moglo od strane gledati (neutralno biti).

„Ungar“ piše: Ferdinand V. je v djanju vse svoje vladarske pravice na Stepana prenesil in za-se samo ime kralja Ogerske i. t. d. obdržal. —

Naši vredni rojaki od Leopoldoviga regimenta so se obnašali v Komoranu ko pravi rodoljubi. Nikakor niso teli prisegati na ogersko ustavo, temuče so rekli, da rajši vsi poginejo kakor to storiti. Madžari so se tega zbal; ter so jih na ravnost v Dunaj poslali.

(Nov. d. h. sl.)

Stiska ogerskiga ministerstva se je vnovič pomnožila z novico, ki je iz Erdelja prišla, da namreč Sekleri, ki so bili v Segedin poklicani. v bogati nočejo, rekoč, da ogerskemu ministerstvu podložni niso, in da meje domovine prestopili ne bodo.

(A. B. z. W. Z.)

Galicja in Vladimira.

Iz Lvova 4. t. m. (Gaz. nar.) Napravilo se je tukaj društvo imenovano: „Tovaršija prijatelov pravice,“ ki si je sploh za konec predložilo, pripomoči k razsnovi in omiki političkiga življenja. Ne bo gotovo nepriležno, če tu postavimo bolj natanjko njegovi program (predpis), ki je: razsnovati načela (glavne vodila) prirojene pravice oseb, narodov in vladarstev, z posebnim pogledom na lastno deželo; razlagati po zgodopisu naše sedajno političko in pravno položnje; preiskati moč dežele in naroda, in v ta konec zbirati statističke data; primerjati obstoječe naprave z prirojeno pravico in z deželskimi pravicami; predlagati misli o popravah in preuredbah in podati pomogleje za njih izpeljavo; razjasnovati glavne pravila narodniga gospodarstva z pogledom na domače potrebe, zadnič pretresati zvonajno politiko in njeno važnost pokazati. —

Volitve za deržavni zbor so že končane, izid je dober: Izvoleni so (za Lvov) Dr. Ziemiakowski, Dylewski in Borkowski. —

Iz Krakova 23. Rož. Včeraj je bil tukaj vstreljen v terdnjavi podoficir regimenta Palombini, ki je na opombo komandanta, da bode tisti regiment kmalo v Italio šel nabirat si v boju za domovino lovorove vence, odgovoril, da on, ko Čeh zdaj, ko mu Nemci v lastni deželi vbivajo nedolžne brate njegove, iz vojske izstopi in domu pojde, in da bo tudi druge prijatelje svoje na to povabil.

(Gazeta narodowa.)

Lombardsko-beneško kraljestvo.

En odsek armade F. M. L. Weldena je marširal čez Este v vojvodstvo Modena, in je bil povsod s veseljem sprejet. Večidel Modenesov se noče podvreči Korlnu Albertu. —

Verona 5. t. m. Položenje armade se ni spremenilo.

Kralj Korl Albert stoji z 30,000 možmi med Villafranca in Roverbella in, kakor se kaže, vterduje se tam z okopami in barikadami proti kakim napadu.

(Tir. B.)

Ptuje dežele.

Nemci.

Frankobrod na Majnu. Narodni zbor se je dalej posvetoval čez drugi nemški „Grundrecht“, ki zasluži, da bi Slovenci ga dobro premislili, in tako le poje: §. 2. „Vsak Nemeč ima pravico na vsakim kotičku deržavniga sveta se naseliti in stanovati, ležeče blago vsake baže zadobiti, in vsakiga redivniga stanu se poprijeti, in pravico občinskiga uda doseči. Dokler se posebne postavbe za naselovanje in za rokodelstva ne napravijo, vživa vsak Nemeč imenovane pravice v sledni nemški deržavi z čisto enakimi pogoji (Bedingungen) kakor udje tiste deržave“. Nemci ki vsako leto toliko ljudi v Ameriko odpravijo, in zmiram vpijejo: Wo hin wollen wir Deutsche auswandern? bi imeli krajši pot do nas; Nemci, kterih obertnost na višji stopni ko naše stoji, bi naše rokodelce

zajedali; Nemci bi pa tudi ljubeznivo judovsko tovaršijo z sabo privlekli; in ako se toliko o raztopu Austrie v Nemški novi deržavi bere, le iz tega pride, ker so Judje (Židovi) saj polovico nemškiga novinarstva (Journalistik) pod se spravili. To, Slovenci! so dobički, ki nas čakajo od tistiga narožejšiga sklepanja z Nemci. Gledajte, da se ne boste kesali, kadar bo prepozno!

Hannover 9. Maliserpana. Ko se je zbor hanoveranskih stanov ravno razhajati pričel, mu je bilo po celim ministerstvu izročeno kraljevo razodenje zastran nemškiga deržavniga opravnika. Kralj oznani, da zavoljo zavpanja v osebo izbraniga opravnika, nadvojvoda Joana za zdaj neče razkladati svojih misel in skerbi, ki bi mu jih sklep narodniga frankofurtskiga zbora v svoji podobi in moči lahko delal; da pa vendar svojo terdno voljo razodeti mora, ne dalej v svoji stopnji ostati, temuče deželo zapustiti, kakor hitro bi se v Frankofurtu kanilo samostalnost hanoveranskiga kraljestva krajšati, nemške vladarje kakimu Cesarju ali kar si bodi ko služabnike podmetati, in v no-trajne oprave posamesnih dežel se vpletati. Tako govori vladarstvo čisto nemške deržave; če Bog da, naše vladarstvo nemškoslavjanske deržave se tudi ne bo premotiti dalo od tistih visokih ali niskih prerokov, ki „Kein Oestreich“ trobijo. —

Rusia.

V Petrogradu je kolera in ker so bolniki v bolnišnico (špital) preneseni več del pomirali, se je po mestu raznesel glas, da jim tam strupa dajajo; zato so se ljudje po ulicah nekoliko sperli; pa je vendar popolni mir hitro se povernil. Car obiskuje vsak dan mesto in bolnišnice, pregleduje vse naredbe zoper bolezin in se povsod ljudstvu kaže.

Serbia.

Iz Biograda 25. pret. m. Tukaj je razdraženost na Madžare do visoke stopnje prišla. Narod se jezi, ker so oni napadli na unostranske Serbe, in vladarstvo se pa serdi, ker so imenam (titulam) svojiga kralja dodali tudi ime kraljestev Bosnie, Serbie in Bulgarie. Narod gre kupoma na uno stran, vsak je dobro oborožan, ter ima dovolj prahu in svinca; naših bo tam že 6000, ki že poglavarja imajo. Mi bomo po vsi moči podpirali. Bolje je imeti svobodne brate v sosedstvu, kakor protivniga ptujca. Težko mi verjamate, da naš prosti kmet zdaj z tako serditostjo o Madžarih govori, kakor je pred o Turku govoril. —

Naše vladarstvo pak se napravlja, če bo treba, sankcionirati (potverdit) novi titul madžarskih kraljev, samo red mu promenivši; t. j. na mesto kralj madžarsko-serbski bode delo kralj serbsko-madžarski. Za to se tukej velike priprave k vojski delajo; prah se zavija, kugle in topovi se lijejo, in in izpisala se je cela izslužena armada (vojska), ki znese do 40,000 vojnika. Pri našim narodu je več pušk, ko možkih glav. Zatorej naj nam le pridejo Madžari in naj se lotijo naših unostranskih bratov. Bodimo vsi zložni, pa bodemo Madžare in Nemce v meje, ki jih pravica predpiše, sognali; hočejo pak pametni biti, bodo v nas najšli ljude zmerne in pravične. Mi tudi pri narveči moči zmernost (Mässigung) spoštujemo.

Iz Černe gore nam oznanijo, da so se od ondod vzdignili Serbam v pomoč 500 dobrovoljcev. V torek preide čas primirja (Waffenstillstand); potlej se bode z Božjo pomočjo naprej stopalo.

(Nov. h. sl. d. 11. t. m.)

Moldavia in Valahija.

Dunaj 11. t. m. Od meje moldavske, 6. maliserpana. Po novicah iz Jassy prijetih so 3. dan t. m. 10,000 Rusov reko Pruth prestopili in so v 4 razdelih u Moldavo marširali. Tudi se pripoveda, da je iz Silistre 4000 Turkov v Valahio prišlo. Znaniti, da bodo pregnaniga kneza Bibesko zopet na verh spravili, zakaj Rusi in Turki tukej zjedinjeno po svojih pogodbah delajo.

(Wien. Abz.)

Nepolitiški del.

Ilirja oživljena.

Upamo bravcam vstreči, ako jim to pesem Vodnika, očeta slovenske poezije, podamo, ker je iz njegove „Pismenosti ali Gramatike za Perve Sole“ tako skerbno populena bila, da se še le redko kje najde. Postavimo pak tudi uvod iz francozkega časopisa: *Télégraphe officiel des Provinces Illyriennes*, ki je v Ljubljani izhajal; in sicer iz 61. lista: 31. Maliserpana 1811:

„Gospod (duhovnik) Vodnik, vodja ljubljanskih latinskih šol, je na čelo svoje krajske slovnice natisnil dal novo odo (pesem), v kateri popisuje Ilirjo, ko se oživlja o klicu cesarja Napoleona. Mislimo bravce svoje razveseliti, ko tu stavimo to pesmico in njeni prevod v latinski jezik, ki ga je od besede do besede sam pisatelj napravil. Beseda izvirna je po sodbi znateljev prav živa in krepka. Po latinskem prevodu se bode saj cena celiga zloženja presoditi dala. Pisatelj je po naših mislih umetno poiskal vse dogodbe, vse okolišine, ki bi vtegnile izvisati svitlombo ilirskiga imena. Ljubzen do domovine diha iz sledne verste, in posvečen ogen, ki vžiga, oživlja celi spis.“

Napoleon reče:
Ilirja vstan!
Vstaja, izdiha:
Kdo kliče na dan?
O vitez dobrotni,
Kaj Ti me budiš!
Daš roko mogočno,
Me gori deržiš!
Kaj bodem ti dala? —
Pogledam okrog,
Izločit ne morem
Skor svojih otrok.
Kdo najde Metulo
In Terpo moj grad?
Emona, Skardona
Sta komaj poznat.
Nazaj spet junake
Kdo bode mi dal,
Ki jih se Spartanski
Je vojvoda bal?
Od nekdanj snežniki
So najina last,
Odtod se je naša
Razlegala čast.
Je Galian hraber:
Na Padu pred njim
Dorašen je tresel
V ozidju se Rim.
Že močen na morju
Ilirjan je bil,
K' se ladie tesat
Je Rimic vučil.
Počasi pa Rimic,
Na vojsko ravná,
Se morja navaja,
Premaga obá.
Široko razgraja
Per sedem sto let,
Al sprave sosednje
Ni hotel imet.
Od severja pride,
Nad njega vihar,
Nevredne gospode
Iz viškiga vdar'.

Napoleon dicit:
Illyria surge!
Surgitat, suspirat:
Quis vocat in lucem?
O Heros benigne,
Num Tu me excitas?
Porrigit manum potentem,
Me evectam sustines?
Quid tibi offeram?
Adspicio circum,
Non posum discernere,
Fere meas proles!
Quis invenit Metulum
Et Terpon meam arcem?
Emona, Scardona
Sunt vix agnoscendae.
Retro iterum fortes
Quis mihi dabit,
Quos spartanus
Dux extimuit.
Ab antiquo alpes
Sunt nostrum amborum peculium,
Abhinc nostra
Resonavit gloria,
Gallo est bello-strennus:
Ad Padum prac illo
Adulta tremuit
In muris Roma.
Jam potens in mari
Illyrius fuit,
Quum naves asciare
Romanus disceret.
Paulatim vero Romanus
Bellum parat,
Mari adsvescitat,
Vincit ambos.
Late grassatus
Circiter septem centum annos:
Ast concordiam vicinalem
Noluit habere.
Ab Aquilone venit
In eum turbo;
Indignos Caesares
Ab alto percudit.

Zdaj Branci in Gotje
In Nemci slové,
Ilir pa v tamnice
Pozablene gre.
Dva sedem sto soncov
Zarasa ga mah,
Napoleon trebit
Ukaže mu prah.
Ilirsko me kliče
Latine in Grek
Slovensko me pravjo
Domači vsi prek.
Dobrovčan, Kotoran
Primoric, Gorenc,
Pokopjan po starim
Se zove Slovene.
Od perviga tukaj
Stanuje moj rod,
Če vé kdo za drugja,
Naj reče, odkod?
Z Bilipam in Sandram
So jmeli terd boj,
Latince po mokrim
Strahval je njih roj.
Zveličana bodem,
Zavupati smem,
Godi se eno čudo,
Naprej ga povém:
Duh stopa v Slovence
Napoleonov,
En zarod poganja
Prerojen ves nov.
Operto eno roko
Na Galio jvam,
Ta drugo pa Grekam
Prijazno podam.
Na Grecie čelu
Korintu stojí,
Ilirja v sercu
Evrope leži.
Korintu so rekli:
Helensko oko,
Ilirja perstan
Evropini bo.

Jam franci, gothi.
Et germani, nominis Fama — clares
Illyrius autem in tenebras [cunt
Oblivionis abit.
Bis septem centum soles
Crescitat super illo muscus.
Napoleon detergere
Jubet ei pulveres.
Illyrium eum vocat
Latinus et graecus,
Slovenos se dicunt
Indegenae omnes passim.
Ragusinus, Catarinus
Litoris aecola, Carniolus superior,
Colapianus more antiquo
Se vocat Slovenum.
Ab origine hic
Colit ista gens;
Si scit quis de alia,
Dicat: unde?
Cum Philippo et Alexandro
Illis fuerunt dura bella,
Latinos in udo metum incutiens supe-
Ipsorum examen. [rabat
Magnificata ero,
Confidere audeo;
Fit quoddam miraculum,
Prac — illud — dico.
Spiritus intrat in Slovenos
Napoleonis;
Progenies mihi pullulat
Regenerata tota tellus (?).
Unam manum innixam
In galliam habeo;
Alteram vero Graecis
Amice porrigo.
In graeciae fronte
Corinthus sita est,
Illyria in corde
Europae jacet.
Corinthus fuit dicta
Graeciae oculus,
Illyria annulus
Europae fiet.

Manifest

(Razglas) shoda slavjanskiga v Pragi na narode evropejske.

(Konec.)

Ravno tako zaveržemo in studimo tisto politiko, ki se priderzne z deželami in narodi tako ravnati, ko z blagam pospodarski oblasti prepušenim, jemati, meniti in deliti jih, kakor se ji zljubi in dopade, bez ozira na pokolenje, jezik, svojstva in nagnenje narodov, nemarajoč za njih prirojeno zvezo in opravičeno samostalnost. Sirova moč meča razsojevala je samojedina čez blagor in gorje premaganih, ki dostikrat še do boja prišli niso, in od katerih se navadno družiga terjalo ni kakor vojakov in dnarjev za vterjenje nasilne moči ali k večim hinavsko kazanje vdanosti do nasilnika.

Opiraje se na to prepričanje, da mogočni dušni potok sedajne dobe nove politiske ustave tirja in de se deržava, če ne z novimi mejami, saj na novih podlagah vnovič postaviti mora: storili smo predlog Cesarju austrijskimu, pod čigar ustavno vlado mi večidel živimo, da bi se njegova cesarska deržava premenila v zvezo narodov ravnopravnih, s komur bi se ravno tako za njih različne potrebe kakor za edinstvo cesarstva poskerbelo. Vidimo v takšni zvezi rešenje ne samo nas, temuč tudi svobode, omike in človečnosti sploh, in se zanašamo na radovoljno podporo Evrope k njenemu izpeljanju. Pripravljene smo na vsakteri primerlej, zadobiti svoji narodnosti v Austriji z vsem nam pristopnimi pomogleji polno priznanje ravno tiste pravice v deržavi, ktero narod nemški in madžarski že vživa, naslonivši se pri tem na močno podporo, ktera za dobro pravico iz vsaciga resnično svobodniga serca goreče izvira.

Sovražnikom naše narodnosti je šlo po godu, plašiti Evropo z strašilom politiskiga panslavizma, kteri, kakor se je reklo, proti pogubo vsemu, kar je koli za svobodo, omiko in človečnost zadobleniga. Mi pak znamo ča-

rodnelno besedo, ki sama zamore tisto strašilo v kletbo djati, in v prid svobode, omikanosti in človečnosti nočemo je zamolčati pred temi včasi tudi zavoljo grizenja lastne vesti nepokojnimi narodi: beseda ta je pravičnost, pravičnost za slavjanski narod sploh in zlasti za zatirane njega rodove. Nemec se baha, da je pred drugimi narodi pripraven in nagnen, špustovati in ceniti vse pravične lastne svojstva družih narodov; želimo si in tirjamo, da bi gledé na Slavjana se ne mogel (moral) za lažnika izreči. Povzdignemo terdno svoj glas za nesrečne brate Polake, ki so z zvitim nasiljem pripravljene ob svojo samostalnost; opomnivši vlade, da bi popravili enkrat stari ta greh, to kletev, ki njih kabinetno politiko vedno teži, zanašamo se v tem na simpatije cele Evrope. Zoperstavimo se (protestiramo) tudi svojovoljnemu terganju deželjá, kakor se današniga dne zlasti v Poznanskim hoče izpeljati; pričakujemo od vlade Pruske in Saksonske, da pusti enkrat dozdajno sistematično odnarodovanje Slavjanov Lužiških in Poznanskim in v izhodnim in zapadnim Pruskim; terjamo od ogerskiga ministerstva, da bi brez odloga jenjalo posluževati se sredstev neljudskih in nasilnih proti slavjanskim rodovam na Ogerskim, sosebno Serbljem, Hervatam, Slovakam in Rusinam, in de bi narodne pravice, ki jim gredó, narhitreje in popolno zagotovljene bile, in upamo na zadnje, da neobčutna politika ne bode dolgo branila našim slavjanskim bratom na Turškim, da bi zamogli za svojo narodnost tudi v deržavi skerbeti in po prirojenu poti jo razsnovati. Postavlja je tukej svečani odpor proti djanju tako nevrednim, storimo to posebno z zaupanjem na blaženo moč svobode. Svoboda stori narode, ki so doslej gospodovali, pravičnejši, in pripelja jih k prepričanju, da krivica in napuh ne prineseta sramote temu, ki jo terpeti mora, temuč temu, ki jo dela.

Stopivši mi ko narmlajši, ali vendar ne narslabši zopet na politiško glediše Evrope,

storimo tukej predlog, da bi se vesolni evropejski shod narodov za presojo vseh mednarodnih preprirov napravil; ker smo prepričani, da se svobodni narodi ložeje razumejo, kakor plačani diplomati. De bi le ta predlog popred prejet bil, dokler nazadni politiki posamesnih dvorov toliko po godu ne pride, da bi se narodi razdraženi z sovraštvam in zavistjo eden drugiga jeli pogubovati.

V imenu svobode, enakosti in bratsva vseh narodov.

Franz Palacky,
starosta slavjanskiga shoda.

S m e s.

Okoli 1000 vjetih Lahov so pripeljali čez Budejovice (Budweis) in Pisek na Česko. Kodar so šli, so bili od českih prebivavcov serčno sprejeti; ljudje so jim dajali živeža in tudi oblek, zakaj njih sukne so raztergane bili. Med njimi je okoli 60 študentov. Lep izgled človekoljubja! —

S veseljem popravimo novico v drugim listu Slovenje dano, kakor de bi česki pesnik Mikovec na Dunaju vjet bil. Imenovani rodoljub se zdaj v Zagrebu najde z veliko drugimi Čehi in Slovaki, ki se zavoljo rodoljubja v svojo domovino verniti ne smejo. —

Žitni kup.	V Ljubljani		V Krajnji	
	15. Maliserpana	10. Maliserpana	15. Maliserpana	10. Maliserpana
Srednja cena 1 mernik.	gold.	kr.	gold.	kr.
Pšenice domače	2	1	2	10
» bannaške	2	8	2	10
Turšice	1	16	1	24
Sorčice	—	—	1	48
Rézi	1	35	1	32
Ječmena	1	10	—	—
Prosa	1	41	1	37
Ajde	1	44	1	30
Ovsa	—	53	—	51